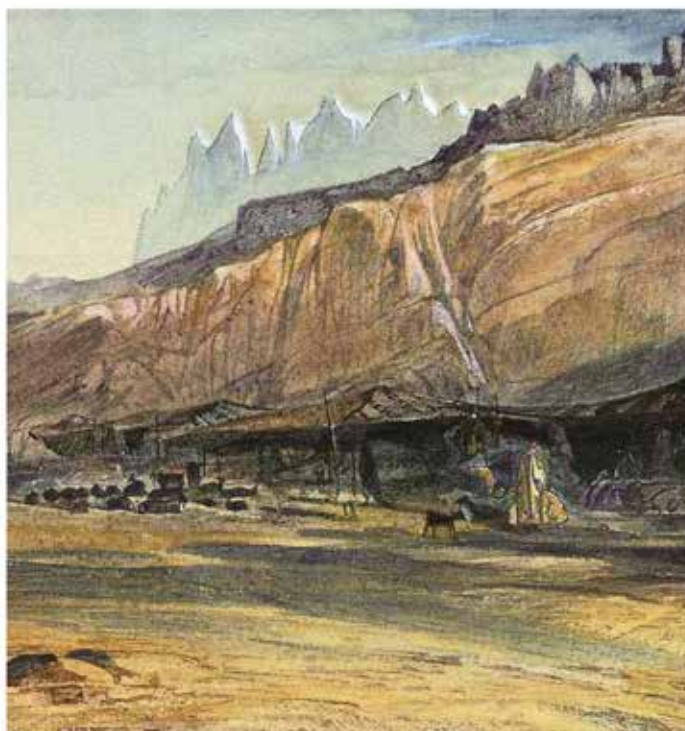

LAWRENCE DURRELL

CONSTANCE
YA DA YALNIZLIKLAR

AVIGNON BEŞLİSİ 3

ROMAN

Çeviri: ÜLKER İNCE

3.
BASKI

LAWRENCE DURRELL

CONSTANCE
YA DA YALNIZLIKLAR

AVIGNON BEŞLİSİ 3

The Avignon Quintet 3: Constance or Solitary Practices, Lawrence Durrell

© 1982, Lawrence Durrell

© 1996, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Akcalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 1996

3. basım: Mart 2017, İstanbul

Bu kitabın 3. baskısı 500 adet yapılmıştır.

Editör: Seçkin Selvi

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit

Davutpaşa Cad. Emintaş Kazım Dinçol San. Sit. No: 81/25-26

Topkapı-İstanbul

Sertifika No: 33837

ISBN 978-975-510-643-4

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789755106434

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

LAWRENCE DURRELL

CONSTANCE
YA DA YALNIZLIKLAR
AVIGNON BEŞLİSİ 3

ROMAN

İngilizce aslından çeviren

Ülker İnce

Lawrence Durrell'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

- Justine / İskenderiye Dörtlüsü 1, 1984*
Balthazar / İskenderiye Dörtlüsü 2, 1984
Mountolive / İskenderiye Dörtlüsü 3, 1984
Clea / İskenderiye Dörtlüsü 4, 1985
Monsieur / Avignon Beşlisi 1, 1992
Livia / Avignon Beşlisi 2, 1995
Sebastian / Avignon Beşlisi 4, 1996
Kara Defter, 1997
Quinx / Avignon Beşlisi 5, 1998
Kıbrıs'ın Acı Limonları, 2007
Karanlık Labirent, 2007

LAWRENCE DURRELL, 1912 yılında Hindistan'da doğdu. Genç yaşta İngiltere'ye gelerek Dışişleri Bakanlığı'nda ve Kıbrıs'ta görev yaptı. Hindistan'da Hint ve Tibet kültürünü, dinlerini ve mistik atmosferlerini yakından tanıdı. Kıbrıs'taki görevi ise, ona başta Mısır olmak üzere Akdeniz ülkelerinin uzun geçmişi, inanışları, gizemle gerçeğin birbirine örüldüğü yaşam biçimleriyle tanışma fırsatını verdi. Bu bilgi ve birikimler, Eskiçağ'ın belli başlı kültür merkezi İskenderiye ve Akdeniz'in öteki ucunda, Ortaçağ Avrupa'sını karanlığa boğan kilise egemenliğinin başkenti Avignon ortamında yüzyılımızın en çarpıcı romanlarını hayata geçirmesini sağladı: *İskenderiye Dörtlüsü* ve *Avignon Beşlisi*. Durrell 1990'da öldü.

ÜLKER İNCE, Hacettepe Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulu ve Mütercim-Tercümanlık Bölümü'nde öğretim görevlisi olarak İngilizce ve çeviri dersleri verdi. Daha sonra 1989-2000 yılları arasında Boğaziçi Üniversitesi Mütercim-Tercümanlık Okulu'nda çalıştı. Bu arada Can Yayınları ve Telos Yayıncılık'ta yayın yönetmenliği yaptı. Bugüne değin yirmiden fazla çevirisi yayımlandı. 1985 yılında, Lawrence Durrell'in yazdığı *İskenderiye Dörtlüsü* çevirisiyle *Yazko Çeviri* dergisinin Azra Erhat Çeviri Ödülü'ne değer görüldü.

Anaïs, Henry, Joey için

*Pour Faire Face au Prince des Ténèbres
qui a un royaume formé de cinq éléments
le Père de la Grandeur évoque la Mère de
la Vie qui, a son tour, évoque l'Homme
Primordial qui a cinq fils: l'Air, le Vent,
la Lumière, l'Eau et le Feu.¹*

Cahiers d'Études Cathares,
Narbonne

1. (Fr.) Beş öğeden oluşan bir âleme hükmeden Karanlıklar Prensi'ne karşı koymak için, Yücelik'in Babası, Yaşam'ın Anası'nı çağırır, Yaşam'ın Anası da İlk İnsan'ı çağırır ve İlk İnsan'ın beş oğlu vardır: Hava, Rüzgâr, Işık, Su, Ateş.

Yazarın notu

Bu kitap bir yapıntı, bir tarih değil, ama temelinde sayısız konuşma ile Provence'ta geçirilmiş on beş yıl yatıyor; utanılası bir dönemin kronolojisine ara sıra uymamış olabilirim, ama savaşın sonlarında Güney Fransa'nın bir portresi olarak genelde anlatılanlar izlenimsel açıdan son derece doğru. Kedward gibi ciddi tarihçilerin yazdıklarını da inceledim, ama Nîmes'li M. Aimé Vielzeuf'ün kitabı gibi Fransız kaynaklarına daha çok şey borçluyum.

Kitaba ek olarak başlangıçta iki metin almayı düşünmüştüm – biri Siyon Protokolleri, öteki Büyük Petro'nun Vasiyetnamesi. Bununla birlikte birincisi çok uzun ve sıkıcıydı, ayrıca başka yerlerde, eleştirel baskılarda da bulunabileceği için bu düşünceden vazgeçtim; ama Petro'nun Vasiyetnamesi öylesine benzersiz bir belge, bu kitaba olduğu kadar çağa da öylesine uygun ki, onu almaya karar verdim.

Son olarak da keskin gözleriyle metnimi okuyan ve beni pek çok yanlıştan kurtaran Bayan Helen Dore'a teşekkür etmek isterim.

Lawrence Durrell

1

Avignon'da

Başlangıçta Ortaçağ Avignon'unun giriş kapısındaki iki yüksek kuleye, Avignon'un kent hayatının Gog ve Magog'una¹ *Quiquenparle* ve *Quiguengronge* deniyordu. Bu küçük Roma'nın yurttaşları bu kapıdan gece-gündüz, tıpkı uyuyan Papa'nın kafasından geçiyor olabilecek anılar, sorular, duyumlar gibi geçiyordu. Büyük çanları gümbürdetenler kopardıkları onca gürültüyle pis şeytana meydan okuyordu. Çanların ürperti veren titreşimleri aşağıya doğru yelpaze gibi açılarak yayılıyor, o sırada sokakta bulunanların kanını seyreltip kulaklarını sağır ediyordu. Tehlike çanı çaldığı zamansa durum değişiyordu – bir orman yangınından çıkabilecek sese benzer, gittikçe artan bir gümbürtü kopuyordu ya da kızıştırıcı bir şişenin içindeki savaşçı arıların uğursuz vızıltısı gibi. O, onlarla bir tarih kadar uzun bir süre birlikte yaşamıştı, açıklıktan neredeyse ölecek gibi olduğu şu andaki savaş sirenleri de onları anıstırır gibiydi. Ona neredeyse bilincini kaybettirecek kadar korkunç, ama onun dayanmayı becerdiği o dayaktan sonra kaledeki nemli bir hücreye atılmış, öylesine usturuplu bir biçimde duvara bağlanmıştı ki yere

1. Yecüc ve Mecüc. (Ç.N.)

tam anlamıyla uzanamıyordu, çünkü dirseklerini bağladıkları gibi boynunu da duvardaki bir halkaya bukağılamışlardı. Quatrefages, bütün ağrı ve sancılarının birleşerek tek ve ezici bir acıya dönüştüğü, bu acının da kendi uyuşturucusunu ürettiği mutlu bir unutuş evresine ulaşmıştı. Külçe halinde yere yığılmış, başını duvara dayamıştı; ama ip bilerek kısa tutulmuştu. Şahdamarının üzerindeki basınç –ne tuhaf değil mi?– bayılmasını engelliyordu. Taş döşeli yokuşu tırmanıp garnizon alanına kayar gibi inen askerî taşıtların yumuşak gürültüsünü duyuyordu; lastik tekerlekler kayıyor, hareket eden ya da etmeyen bütün arabaların motorları gürüldüyordu. Sanki uzun bir kuyruk oluşturan atlı şövalyeler yiğitçe bir Templier serüvenine atılmak üzere, el feneri ışığında yola koyulmuş gibiydi, kaldırım taşı döşeli açılır-kapanır köprüünün üzerinde atların toynaklarından çıkan karmakarışık sesler onlara el sallayarak güle güle diyordu. Aşırı yorgunluk ve acının etkisiyle gördüğü bir tür gizli görüntü hayatının gerçek konusuna gömülmesine izin verdi – çünkü Templier söylentisini belgeleyen, söylencesel olabilecek gömünün yerine ilişkin ipuçlarını bulmayı uman kişi oydu. Şimdi de yeni Engizisyon’un eline düşmüştü, ama bugünün papazları griler giyiyor, alamet ve muska olarak gamalı haçlar taşıyorlardı. Onlarla birlikte ölüm erginlik yaşına ulaşmıştı. Böylece uzun araştırmasının meyvesi bu olmuştu – bilmediği gizleri söylemesi için işkence görmek! Umutsuz bir isteri nöbetine yakalanarak güldüğü zaman ağzına yumruğu indirmişler, dişlerini döküp gırtlığına tıkmışlardı. Ama bütün bunlar çok sonra oldu...

* * *

Constance ve Sam’e gelince; veda eden yalnız onlar değildi, çünkü bütün dünya veda ediyormuş gibiydi; ge-

ne de şu an asmaların arası tam bir mutluluk ve barış içinde küçük bir limandı. En yüksek noktasına ulaşmış olan Provance yazı çok yakında inişe geçecek ve ürün toplanma zamanı gelecek, ama kuşkusuz ürün kaldırılmadan çürüyecekti, çünkü bunu yapacak olanlar, çoktan silah altına alındı, barışsever asmaların oluşturduğu öteki orduya bakmak da kadınlara, çocuk ve yaşlılara kaldı. Bitkiler bütün gürbüzlükleriyle ortada dikilmiş duruyor, sık yaprakları, kucak gibi iki yana açılmış meyveleriyle mavi camsı göğe bakıyorlardı.

Âşıklar henüz çok deneyimsizdi, ikisi de ne savaşın ne olduğunu biliyordu ne de nasıl davranacaklarını. Bu onları bir kararsızlığa itiyor, daha yeni yeni sevişmeye başlamış olmaları gerçeğiyle bu kararsızlık daha da acı verici hale geliyordu; bir aydan fazla bir süreyi erginlik çatışmalarıyla geçirmiş, birbirleriyle ancak bundan sonra anlaşabilmişlerdi. Baş döndürücü kucaklaşmaları, sevişme eylemi konusundaki apaçık fiziksel bilgi boşluklarını kapatamıyordu. Bütün bunların üstüne şimdi de deli bir Alman boyacının onları zorla sokmuş olabileceği, istenmemiş bir savaşa hazırlıksız yakalanmışlardı: Hayır, bu savaşa inanmak olanaksızdı!

Ama Sam'in üniforması gelmişti – savaş sanki onlara doğru gizlice bir adım daha yaklaşmıştı. Üniforma ile kep biraz büyük gelmişti, değiştirmeleri gerekiyordu. Sam, eski evin balkonlu katındaki aynanın önünde üniformayı denerken hem görkem hem budalalık duygusuna kapılıyordu. Sarılı-mavili yatak örtüsünün üzerine çıplak halde özentisizce uzanmış yatan, çenesini avucuna dayamış olan karısı hiçbir şey söylemedi. Oğlan öylesine kederli, şaşkın, öylesine de yakışıklı görünüyordu ki – asker üniforması ceketi ve henüz kokartı olmayan kepiyle çıplak bir adam! Sam kendi kendisine baktı, baktı, bir kişilik değişimi geçirdiği duygusuna kapıldı. Sonunda, “Ne pan-

domina, ama!” dedi arkasına dönerek, yüreğini kaplayan umutsuz bir acı dalgasıyla birlikte içtepsel bir biçimde karısını kucakladı. Kararsızlığının ateşlemesiyle gövdesini karısınınkinine bastırduğunda karısı göğüslerinin üzerinde düğmelerin soğukluğunu hissetti. Bütün dünyaya egemen olmuş deliliğin ortasında kendileri de epey delice bir şey yapmaya karar verdiler – evleneceklerdi! Ne budalalık! Her ikisi de böyle diyordu, her ikisi de gerçekten bu kanıdaydı. Ama –belki de sonsuza kadar– ayrılmadan önce birbirlerine yakınlaşmak için can atıyorlardı. Bu arada, o olağanüstü güzel yaz günlerinde, o kahrolası üniforma, dört oğlanın arasında ilk kavgayı başlatan şey oldu.

Kavga daha başlarken de bitti; ufalanmaya başlamış duvarlarının üzerinde gün boyu kertenkelelerin uyukladığı ya da kavgalaştığı, gül çardaklı verandada, ay ışığında yirmibir oynarlarken olmuştu. Daha çok Blanford’daydı kabahat; insan vicdanının karşı çıkması gerektiği konusunda atıp tutarak kavgayı başlatmış, “sürü zihniyeti”ne kimliklerini teslim eden üniformalı adamlara burun kıvrarak, var olan gerginliği daha da körüklemişti. Edebiyat çevrelerinde o günün moda konuşmalarından biriydi. Ay öylesine parlaktı ki yan taraflarında, masanın üzerinde duran eski, titrek parafin lambasına hiç gerek yoktu. “Kes şunu artık, Aubrey!” diye bağırды Hilary, kız kardeşi Constance da sertçe onu yankıladı: “Evet, Aubrey, lütfen.” Ama bu konuşmaya kendi okunu da eklemeye engel olamadı (çünkü Sam yeni üniformasıyla gerçekten de harika görünüyordu): “Sırf Livia sana bu kadar acı çektiriyor, bütün yaz seni susta durdurdu diye!” Ok yerini bulurken Blanford kulaklarına kadar sarardı. Constance’ın kız kardeşiyle gerçekten de çok kötü zamanlar geçirmişti. Livia kendisinin ancak susuzluğunu yarı yarıya giderebildiği, kendi kendini yok edici bir gençlik aşkını

Blanford'un yüreğinde kabartmak için ne gerekirse yapıyor, bir yandan da şu anda oturmuş, öfkeyle elini inceleyen ve, "Kasa sende, galiba!" diyen onun genç konsolos arkadaşı Felix Chatto'ya hemen hemen eşit derecede düşkünlük gösteriyordu.

Livia onların her ikisini de aptal durumuna düşürmüştü. Hayır, yalnızca gelgeç gönüllülük değildi, yani onu böylesine çekici kılan şey – ancak birbirini izleyen içtepileri arasında bir süreklilik yoktu, sivri uçların üzerinden atlıyor, neden olabileceği acıların üzerinde durma zahmetine bile girmiyordu. Ya taş yürekliydi ya da yüreğine dokunan bir şey olmamıştı hiç. Onu bu deyimlerle düşünmek can sıkıcıydı, ama başka çaresi de yoktu. Tam Aubrey ile Felix kesin sözlerini söyleme noktasının çevresinde dolanıp dururken, o geçmişte hep yaptığı gibi birden yoklara karışmış, adres olarak da bir Paris kahvesinin, Münih'te bir ikincisinin adını bırakmıştı. Zavallı Blanford, ona bir yüzük alacak kadar ileriye bile gitmişti – kız bunun bu noktaya varmasına izin vermişti. Kendi yanlış hesabının, ama aynı zamanda yüreğinde Livia'nın uyandırdığı aşkın korkunç ağırlığının bilincinde olarak böylesine dokunaklı bir biçimde davranmasına şaşmamalı. Bu yetmezmiş gibi bir de şu lanet savaş!

Yukarıdaki odasının penceresinden Constance onları, onların o inanç ve deneyimsizlik yansıtan, öylesine toy, öylesine güvensiz, genç, gonca yüzlerine bakarken yüreğinde birden bir acı duydu. Erkek kardeşi Hilary her zamanki gibi oturuyordu, bir bacağına ötekinin üzerine atmış, esmer parmaklarının arasında iskambil kâğıtlarını gevşekçe tutuyordu. Sarı saçları, ince, düzgün yüz çizgileri ve mavi gözleriyle ne kadar da yakışıklıydı! Halinde, tavrında Sam'in tavırlarının basitliği ve sıcaklığıyla karşılaştırıldığında aristokratça denebilecek bir kibir görülüyordu. Blanford ile Felix daha az dikkat çekiciydi – insan

Durrell, İngiliz edebiyatının
XX. yüzyıla kazandırdığı
en önemli yazarlardan
biri, tüm dünyada edebiyat
okurlarının gözdesi.

İkinci Dünya Savaşı sonrası İngiliz edebiyatının en özgün romancılarından Lawrence Durrell'in ünlü *İskenderiye Dörtlüsü*'ndeki ten sel ve yabansı romanları, onu, 1960'ların Avrupa'sında yaşanan cinsel devrimin bir tür "peygamber"i durumuna getirmişti. *İskenderiye Dörtlüsü*'nün ardından, 1974-1985 arasında on bir yılda tamamlanan *Avignon Beşlisi* ise, hayranlarının Nobel Edebiyat Ödülü'nü almasını bekledikleri yazarın saygınlığını bir kat daha artırmıştı.

Birbirini izleyen *Monsieur ya da Karanlıklar Prensi*, *Livia ya da Diri Diri Gömülmek*, *Constance ya da Yalnızlıklar*, *Sebastian ya da Güçlü Tutkular* ve *Quinx ya da Kusursuz Adamın Öyküsü* adlı romanlardan oluşan *Avignon Beşlisi*, genel anlamda İkinci Dünya Savaşı öncesi ve sonrasında geçmekle birlikte, okuyucuyu uçsuz bucaksız bir zaman ve mekân âleminde edebî bir yolculuğa çıkarır.

Beşlinin üçüncü kitabı olan *Constance ya da Yalnızlıklar*, kralların ve papaların antik kenti Avignon'dan Doğu Akdeniz'in gizemli Mısır'ına uzanan bir mekân zenginliğinde, insanoğlunun ruhsal derinliklerini, insan ilişkilerinin karmaşıklığını sorgular.

Kapak resmi: EDWARD LEAR

ISBN 978-975-510-643-4

9 789755 106434